

Nāše planine, njih pašniki in gozdi.

Planine razločujejo se na visoke, srednje in nižje.

Visokim planinam prištevamo najvišje pašnike, 5700 čevljev nad morjem tje do večnega snega. Rastline so redke, kratke pa dišeče, malo grmičja, mahu in lišajevcev. Ondi se pasejo navadno le ovce.

Največ naših planinskih pašnikov nahaja se na srednjih planinah, 3800 do 5700 čevljev visokih. Pogosto raste tam bujna in tečna trava. Krasijo jih lepi gozdi vedno zelenih smrek, mecesnov in limb.

Nizke planinske paše imenujemo one, ki so med srednjimi planinami in dolinami; na zgoraj bližajo se v rastlinstvu zmiraj bolj pašam na srednjih planinah, na zdol dolinskim travnikom. V takošnih krajih sejejo ječmen, rž, oves in sadijo krompir in lepo sočivje pridelujejo.

Gorovja so raznolična, zatoraj nahajamo planinske pašnike časih v širnih, od visokih skal ograjenih dolih, časih na hrbtih in sedlih gorá ali ob strmih rebrih, segajočih s hribov v dol. V apninskem gorovju nahajamo pašnike na strminah med stenami, prepadi in sipami ali v izbočenih kotlih visokega gorovja, v škrilniškem gorovju pa v lijakastih ali pakrožnih globinah.

Visočina, strmina, planota, prisojna ali odsojna lega daje pašnikom različno lice in mnogovrstnost rastlinstva; v apninskem svetu je vse to mnogoličnejše kakor v škrilastem.

Gospodarstvo je tudi jako različno mimo drugih. Zato razločujemo posebno planinsko gospodarstvo od poljedelstva, gozdarstva, ribštva itd.

Velike važnosti je planinsko gospodarstvo na planinah kranjskih. Izvrstni pašniki dajejo paše po ceni in je vsled tega možno rediti mnogo živine; to je mogoče plemeniti v čistih domačih pasminah ali plohah; vsled tega nahajamo ondí živahno kupčijo z živino, klavno, vožno in molzno, speča se mnogo mleka, sira in masla. Brez planinskih pašnikov bi to bilo nemoogoče, kajti doline so zvečinoma tesne in zamužene.

Žalibog, zadnji čas propada gospodarstvo na planinah. Tožijo, da ne morejo več toliko živine vgnati na planine, kakor nekđaj, akoravno so mnogo gozdov iztrebili, da bi več paše dobili.

V planinah posekavajo gozde zmiraj bolje, a ob enem opazujemo, kako se število tamošnje živine krči. Še ni prepozno, vendar slednji čas, da se grozivnim silam nature v okom prihaja, h čemur so najboljši pomočki — gosti gozdje. Ako se pa za gozde potegujemo, ne rečemo, da bi sedaj morali pašnike nagozditi; to bi ondí toliko bilo, kakor drugod svetovati, naj se travniki in njive z drevjem nasadijo. Toda, kakor je zeló koristno, kraj potokov drevje nasajati, da zemljo drží, tako tudi gozdi varujejo naše planine. Mnogokrat zadostuje v ohranitev vrle planinske paše toliko gozda, kolikor ga treba za domače potrebe v kuhinji in gospodarstvu. Na planinskih pašnikih, ki imajo neugodno lego, treba v njih obrambo uže več gozda. Umni gospodar bode tam v primeri k potrebam $\frac{1}{3}$ ali $\frac{1}{2}$ orala slabega pašnika dal nagozditi, ako tako mnogo sveta obvaruje proti nesrečam po naplavih s kamenjem in prodom.

Eden ali dva kosa gozda na pravem mestu za-
branita vso nesrečo. Ker pa gozda ni mogoče takoj zasaditi, pomagajo si s kamenjem v povprečnej vrsti nasutim ali zloženim in tako rešijo marsikateri oral pašnika.

V apninskem svetu so pašniki časih na strminah ob koncih dostikrat s kvišku molečimi skalami zaprti, kjer se zmiraj narejajo nove meljine in prod. Pičlo sajeni gozd ga še komaj drží nazaj. Tu pa tam uže

prodíra. Če tukaj gospodar kmalu ne pomaga z novimi nasadi, narašča nevarnost, ki je neizogibna, ako lakomnež gre in še pičlo drevje poseka, da bi pašnik nategnil. Prepozno sprevidi pomoto, v kratkem je velik kos pašnika uničen. Dostikrat zlobni pastirji podkurijo smrekam, borom, da po cele tedne gori in žrjavi, nihče ne gasi in tako preminejo drevesa, skalovje golo se pa hitreje gruši in krha ter nareja čedalje več kršja in grušja. Bližnja ploha je vzame in razgrne po pašnikih. Vsled tega raste zmiraj menje in slabše trave. Planinski pašniki shujšavajo. Gospodarji so mislili s posekavanjem gozdov več paše dobiti, so pa si vse pokvarili in prisiljeni manjšajo število svoje živine. Tako se je godilo na francoskej Švici, podobno na Vorarlberškem. Ista osoda preti vsem planinskim deželam, ako se kmalu v okom ne prihaja kar je neumnost in lehkomiselnost v teku večih stoletij poskazila. Vsaka za pašo primerna ped zemlje se naj obvaruje, tudi na kvar gozdu, kolikor je to umestno. Toda zemljišče, ki ni za pašo, imamo zasajati z drevjem. Gozd varuje planinski pašnik in blagonosno daleč upliva. Kdor torej po navedenih naukih ravna, ustreza lastnim koristim pa tudi človeštvu živeža potrebujočemu sploh.

Razpis

državne štipendije za obiskovanje c. kr. živino-zdravniškega zavoda na Dunaji.

Vsled odloka vis. c. kr. kmetijskega ministerstva iz dné 20. maja t. l. št. 6742/856 pooblaščen je podpisani odbor, razpisati državno štipendijo v znesku 300 gold. za Kranjca, ki se namerava učiti živino-zdravništva na c. kr. živinozdravniškem zavodu na Dunaji.

Prosilci za to državno štipendijo, ki so rojeni Kranjci, naj dokažejo, da so z dobrim vspehom dovršili vsaj šesti gimnazijski ali realčni razred ter da so zmožni slovenskega in nemškega jezika.

V živinozdravniški tečaj, kateri traja tri leta, vstopiti je 1. oktobra t. l.

Nemški pisane prošnje na vis. c. kr. kmetijsko ministerstvo, katerim naj je priložen rojstni list in šolsko spričalo, oddati je najpozneje do 1. avgusta podpisanemu odboru.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe
v Ljubljani 18. junija 1886.

J. Fr. Seunig,
podpredsednik.

Gustav Pirc,
tajnik.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

33.

Človek pa morje.

(Dalje.)

Parobrod se je zibal, škripal na vseh koncih, dejal bi, da stoka, ker čuti bol, ali pa se jezí, ker ne more mirovati. Sedaj se mi ni več zdel ogromna zgradba, kateri sem se čudil v mirni luki krfski. Človeška sila se ne more meriti s prirodo. Ljudski genij je velik, kedar jo napotuje, da ga varuje, srečen, kedar jo vodi,